

Stadsecologie 2.0: ‘De stad als één groot ecosysteem’

Delftse stadsecoloog Diny Tubbing: ‘Als mensen het begrijpen, worden ze enthousiast’

Aandacht besteden aan de natuurlijke flora en fauna is standaard voorgeschreven bij nieuwe ontwikkelingen in de gemeente Delft. Een volgende stap is nu dat in het beleid de gehele stad wordt beschouwd als één groot ecosysteem. Delft behoort landelijk tot de koplopers op dit gebied. De stadsecoloog, Diny Tubbing, heeft eer van haar werk.

Auteur: Bart Mullink

Om successen te laten zien, hoeft Diny Tubbing niet ver van haar gemeentelijke kantoor aan

het lokale stationsplein te gaan. Via een klein, maar fijn nieuw parkje (uitgerust met onder meer een ruime regenwateropslag) bereikt ze een nieuwe wijk aan de overkant van het plein. Het ondergronds brengen van het treinverkeer heeft de stad een zee aan ruimte opgeleverd voor nieuwe ontwikkelingen. Zoals deze wijk met, helemaal in stijl voor Delft, huizen aan een gracht.

De recent gebouwde kademuren zijn er groen bemost. ‘Begroeiide kademuren behoren tot de charmes van de stad en worden er hoog gewaardeerd,’ onderstreept ze. ‘De begroeiing begint altijd met mos. Dat is de basis voor andere muurplanten zoals varens.’ Bewoners begrijpen dit volgens haar en vinden het ook

leuk. Dat is, weet ze, mede dankzij haar onvermoeibare inzet om alles steeds goed uit te leggen. De omwonenden besloten zelfs nog een extra duit in het zakje te doen. Voor een vlottere start voor de onderwaternatuur, plantten ze gezamenlijk een keur aan waterplanten in de bodem van de gracht.

Meenemen

Volgens haar is het vooral belangrijk om ‘mensen continu mee te nemen in het verhaal’ en uit te leggen waarom maatregelen worden genomen. ‘Dan bereik je dat zowel mensen binnen de gemeentelijke organisatie, als inwoners en bedrijven enthousiast meewerken. Zelfs als het niet per se een verplichting is.’

‘Ook bij verdere stedelijke verdichting blijkt het mogelijk de natuur vooruit te laten gaan’

nieuwbouw bij de juiste voorzieningen dankbaar omarmen.’ Op maaiveldniveau verlangt de gemeente aandacht voor biodiversiteit. ‘Zelfs op een binnenplein is al gauw plaats voor bijvoorbeeld een vlindertuin.’

De stelling van Tubbing is dat ook bij verdere stedelijke verdichting de natuur erop vooruit kan gaan. ‘In Delft is dat zelfs een harde voorwaarde.’ De opkomende trend om te verdichten door bestaande gebouwen op te toppen, valt bij haar hierom ook erg in de smaak. ‘Zo krijg je al meer woningen zonder dat daarvoor grond nodig is.’

De gemeente zit door omstandigheden (de kosten van de treintunnel) al jaren krap bij kas. Toch blijkt ook een gemeentelijk aandeel in de aanleg van nieuw groen, zoals parken en groene kaden, ervan af te kunnen. Voor de rest zijn de voorzieningen bij nieuwbouw onderdeel van de projecten, van waaruit ze ook gefinancierd worden.

Het vele groen dat er al is, hoeft alvast niet te worden gerealiseerd en wordt daarom gekoesterd. Meestal geldt daarbij ook dat extensief beheer, behalve economisch aantrekkelijk, eveneens beter is voor de natuur. ‘Gefaseerd maaien, bijvoorbeeld, is hier al sinds de jaren negentig standaard.’

In wat oudere nieuwbouwwijken is veel bosplantsoenen te vinden dat ook aantrekkelijk is voor veel diersoorten. Nog steeds hoort ze soms de roep klinken om die bosplantsoenen weg te halen, voor de sociale veiligheid. Uit de hoek van de stedenbouw klinken volgens haar ook weleens geluiden om ze maar vol te bouwen. Dan ziet ze zich telkens weer voor haar taak geplaatst om geduldig uit te leggen hoe het zit met die bosplantsoenen. ‘Sociale onveiligheid komt niet daardoor. Uit cijfers blijkt niets van vermeende onoverlaten die zich daar verstoppen.’ Het vaak voorgestelde kaal snoeien en verlichting plaatsen, werkt zelfs averechts, begrijpt ze van de politie. ‘Die verlichting trekt mensen aan. Op een locatie waar verder geen ogen zijn, krijg je hierdoor juist problemen.’

Aannemers

Momenteel ziet Delft zich geplaatst voor de kostbare opgave om verschillende oude kademuren in de binnenstad te renoveren. Met die oude kades verdwijnt de muurvegetatie. De gemeente wil er alles aan doen om die zo snel mogelijk terug te krijgen. ‘De nieuwe muren worden boven water gemetseld met een relatief zachte, kalkrijke mortel waarop muurplanten zich gemakkelijk vestigen. Onder de waterlijn hoeft dat niet; daar krijgt de muur een stevige basis met harde mortel.’

Het is een klus waarbij ze zegt nauw samen te werken met de aannemers. ‘Het is zaak ze er goed bij te betrekken. Dan maak ik een rondje met ze door de stad en geef aan welke planten behouden kunnen blijven. Bijvoorbeeld door ze te bewaren en later terug te brengen in de nieuwe muur.’

Zeker de samenwerking met groenaanpakkers pakt volgens haar goed uit. ‘We moeten vaak veel uitleggen, maar dan werken ze ook enthousiast mee.’ Het helpt volgens haar dat de gemeente voor het maai-beheer zo veel mogelijk met vaste aannemers werkt. Dan krijg je meer betrokkenheid en als er toch een keer wat fout gaat, is dat leergeld. Een volgende keer gaat het dan zeker goed. ‘Alle bedrijven die worden ingehuurd om te maaien, hebben verder het Kleurkeur-certificaat. Die weten goed hoe ze moeten werken met oog voor flora en fauna. Wat ook goed blijkt te werken, is het in één contract vastleggen van zowel aanleg als onderhoud voor een aantal jaren. Dan zie je de bereidheid van aannemers groeien om te investeren in kwaliteit.’

Blikvanger

Samen met de Delftse Technische Universiteit experimenteert de gemeente momenteel met een nieuw type groene kademuur. Dit type bestaat uit een damwandprofiel met voorzetmuur. Die laatste dient geen constructief doel, maar is bedoeld om direct flinke planten in te laten groeien. Het voordeel ervan is dat niet jaren hoeft te worden gewacht op een rijkelijk begroeide kademuur. Vanwege de hogere

Een mooi voorbeeld hiervan vindt ze een aannemer die een muurtje moest slopen waarin tongvarens groeiden. ‘Hoewel niet officieel een beschermde plant, reageerde deze enthousiast op het idee om de varens eruit te pikken en naar elders te verplaatsen. Daar staan ze er nog steeds goed bij.’

De laatste jaren zag ze de aandacht voor vergroening van de stad flink toenemen. Beleidsmakers onderkennen de noodzaak om klimaatverandering het hoofd bieden. Groen draagt bij aan de vermindering van zowel de hitte- als de waterproblematiek. ‘Nieuwe medewerkers van de gemeente geef ik rondleidingen door de stad om het verhaal te vertellen hierover, en natuurlijk over de natuur zelf.’

Mogelijkheden

Ze legt graag uit hoe vergroening en binnenstedelijk bouwen hand in hand gaan. ‘Natuurlijk is er een spanningsveld. Maar er ook zijn veel mogelijkheden. Gebouwbewonende soorten als vleermuizen, mussen en zwaluwen zullen de

Diny Tubbing: 'Als je alles goed uitlegt, worden mensen enthousiast'

kosten is deze oplossing alleen bedoeld als blikvanger op in het oog springende locaties. Daarbuiten mag de natuur zelf zijn gang gaan. Ze zegt ook veel vragen te krijgen van ontwerpers en uitvoerders van bouwprojecten. 'De gemeente eist een natuurvriendelijke opzet van gebouwen en hun omgeving en daarin proberen ze dan te voorzien. Ze willen dan bijvoorbeeld meer weten over aspecten van dak- en gevelgroen, of over hoe steil een slootkant mag zijn. Vanwege lokale verschillen is het steeds maatwerk. Nestkastjes, voor vogels bij-

voorbeeld, zullen leeg blijven in een omgeving zonder voedselaanbod of schuilmogelijkheden. Soms zijn die al in een bepaalde mate aanwezig. Al dan niet als aanvulling hierop moet bij de nieuwbouw ook een gevarieerde beplanting komen voor insecten. Pas dan heb je een complete biotoop.'

Trots noemt ze ten slotte de gevonden oplossing om de isolatie van bestaande bouw en de bescherming van dieren die in een spouw leven, te combineren. Per wijk wordt de aan-

wezige fauna voor dit doel in kaart gebracht. Corporaties pakken vervolgens hele woonblokken tegelijk aan, waarbij ze eerst alternatieve huisvesting regelen voor de dieren. Zodra die uit de spouw zijn, kan de isolatie erin. Voor elk gebouw apart verplicht een onderzoek laten doen door een ecooloog, is niet meer nodig. 'Voor deze aanpak is een speciaal managementplan ontwikkeld. Als eerste zijn twee wijken met veel slecht geïsoleerde huurwoningen op deze manier aangepakt. Nu zijn de volgende twee wijken aan de beurt.'

Een nog onderbelicht aspect van de natuur, weet ze, is de bodem. 'Het is de moeite waard ook meer te gaan kijken naar de biodiversiteit ondergronds. Daar zit immers de basis van het hele ecosysteem.'

'Cijfers van de politie laten duidelijk zien dat de veronderstelling dat bosplantsoenen oorzaak zijn van sociale onveiligheid, onterecht is. Kaal snoeien en verlichting plaatsen werkt zelfs averechts'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!